

Handläggare
Maria Fredriksson Kleine
Telefon: 08-508 36 246**Till**
Äldrenämnden
den 27 mars 2018

Remiss av äldreombudsmannens rapport

Svar på remiss från kommunstyrelsen om
äldreombudsmannens rapport, dnr 152-1814/2017.

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens svar på remiss och
överlämnar det till kommunstyrelsen för kännedom.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef
Lisbeth Hagman
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadens äldreombudsman har tagit fram en rapport 2017 till
kommunfullmäktige om frågor om äldres levnadsvillkor som
ombudsmannen bedömer att kommunfullmäktige behöver ha
kännedom om. Kommunstyrelsen har skickat rapporten på remiss.

Rapporten beskriver målsättningar, utmaningar och
utvecklingsbehov bland stadens service till äldre medborgare.
Rapporten belyser i huvudsak behovet av förebyggande och
hälsofrämjande arbete, ett behov som blir allt mer aktuellt jämte den
demografiska utvecklingen. Som framgår i rapporten är det inte en
heltäckande redogörelse av stadens förebyggande arbete. Rapporten
beskriver även särskilda behov hos vissa sårbara grupper såsom
äldre med psykisk ohälsa, missbruks- och/eller hemlös-
hetsproblematik, som är våldsutsatta, HBTQ-personer och äldre
som lever med HIV.

Förvaltningen bedömer att rapporten tar upp olika delar av vad som
är viktigt att ha i beaktande i arbetet med att säkerställa att staden är
en trygg stad att åldras i. Flera av dessa frågor är sådant som
förvaltningen och/eller stadens övriga verksamhet har som
pågående uppdrag.

Bakgrund

Stadens äldreombudsman har tagit fram en rapport 2017 till kommunfullmäktige om frågor om äldres levnadsvillkor som ombudsmannen bedömer att kommunfullmäktige behöver ha kännedom om. Kommunstyrelsen har skickat rapporten på remiss.

Ärendet

Äldreombudsmannens rapport beskriver målsättningar, utmaningar och utvecklingsbehov bland stadens service till äldre medborgare. Äldreombudsmannen anser att staden under den kommande tioårsperioden behöver utveckla det förebyggande arbetet för att öka möjligheterna för stadens äldre att få ett hälsosamt åldrande så att behovet av vård och omsorg uppstår allt senare i livet. Äldreombudsmannen framhåller att åldrandet är beroende av flera olika faktorer. Exempel på sådana faktorer är ålder, kön, socioekonomiska förhållanden, funktionsnedsättning och utbildningsbakgrund. Äldreombudsmannen anser att det krävs en grundlig analys av den äldre befolkningen inom varje stadsdel för att kunna möta behoven på ett effektivt sätt. Rapporten belyser även några sårbara grupper som äldreombudsmannen anser särskilt behöver uppmärksammas. Det gäller äldre med psykisk ohälsa, missbruks- och/eller hemlöshetsproblematik, som är våldsutsatta, HBTQ-personer och äldre som lever med hiv.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklingsavdelningen i samråd med planeringsavdelningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 20 mars. Ärendet har behandlats på förvaltningsgruppen den 21 mars. Äldrenämndens, socialnämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshindersfrågor har tagit del av ärendet den 22 mars.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar uppfattningen om att samverkan mellan stadens äldreomsorg, andra delar inom socialtjänsten samt med staden i övrigt, hälso- och sjukvård och ideella organisationer både är viktig och behöver fortsätta utvecklas för att samtliga äldre ska kunna tillförsäkras ett tryggt åldrande.

Förvaltningen instämmer också i att arbetet med att göra staden till en mer äldrevänlig stad – en stad som främjar ett aktivt och hälsosamt liv där äldres resurser tas tillvara – är centralt och angeläget för att på bästa sätt bemöta den demografiska utvecklingen.

Rapporten slår fast att det krävs en grundlig analys av den äldre befolkningen inom varje stadsdel för att kunna möta behoven på ett effektivt sätt då behoven och förutsättningarna varierar mellan olika stadsdelar. Den nollbasvärdering som förvaltningen planerar att genomföra inom ramen för uppdraget med en äldrevänlig stad kan beroende på utformning svara på detta.

Rapporten utgår ifrån insatser som främjar hälsa, välbefinnande och självständighet samt förebygger ohälsa. Rapportens innehåll tar fasta på Folkhälsomyndighetens uppfattning att det förebyggande arbetet för ett gott åldrande ska ske inom de fyra hörnarna: social gemenskap och stöd, meningsfullhet, fysisk aktivitet och goda matvanor. Förvaltningen anser att det är en värdig utgångspunkt då ansatsen därmed omfattar stadens alla äldre, inte enbart de cirka 20 procent som har någon form av äldreomsorg.

Förvaltningen anser att träffpunkterna har en viktig roll i stadens hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete men precis som rapporten konstaterar, behöver träffpunkternas funktion förtydligas och utvecklas vidare i syfte att nå fler äldre i behov av meningsfulla aktiviteter och social samvaro. Förvaltningen instämmer i att det således är viktigt att nå ut till fler äldre än de som dagligen besöker de öppna träffpunkterna. Ett sätt kan vara att erbjuda äldre och personal inom äldreomsorgen utbildning i folkhälsa och betydelsen av fysisk aktivitet. Förvaltningen planerar seminarium under hösten 2018 för äldreomsorgens medarbetare om hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Behovet av att se över hur ledsagning och ledsagarservice biståndsbedöms i staden har också uppmärksamats av socialnämnden. Socialförvaltningen har utrett frågan i ärendet "Förslag till reviderade riktlinjer gällande ledsagning och ledsagarservice", dnr 3.1.1-705/2016. Efter eventuellt beslut i socialnämnden och därefter beslut i kommunfullmäktige kommer riktlinjerna att implementeras.

Staden ska erbjuda anhöriga ett preventivt stöd och insatserna ska vara likvärdiga i hela staden. Äldreförvaltningen kommer tillsammans med socialförvaltningen att genomföra en kartläggning av anhörigstödet i staden.

Som framgår av rapporten bor en övervägande majoritet av stadens äldre inom det ordinarie bostadsbeståndet, med eller utan hjälp av hemtjänst. Cirka 58 procent av bostäderna i Stockholm beräknas emellertid ha en dålig eller bristande tillgänglighet. I sammanhanget

vill förvaltningen därför framhålla vikten av att arbeta med tillgänglighetsinventeringar och -anpassningar för att underlätta för äldre att bo kvar hemma med god livskvalitet. Förvaltningen vill också lyfta fram att det finns ett behov av att öka flyttbenägenheten. Staden satsar därför på utökad kommunikation och information för att hjälpa äldre att flytta till ett mer anpassat och tryggt boende i god tid. Som det lyfts fram i rapporten kan en förklaring till stadens många ej verkställda beslut om vård- och omsorgsboende vara att den äldre vill ha ett gynnande beslut för att känna sig trygg. Förvaltningens erfarenhet är att flera av dessa personer ännu inte känner sig redo att flytta och förhoppningsvis kan ett förebyggande arbete kring boendefrågor för äldre ge trygghet i vad staden kan erbjuda. Förvaltningen vill också förtydliga att rätt antal lediga platser i januari 2016 var 144 och inte 14 som det står angivet i rapporten. Motsvarande siffra för år 2017 var 226 lediga platser på vård- och omsorgsboende. I nuläget finns som påtalas i rapporten en överkapacitet av vård- och omsorgsboendeplatser. Det finns skillnader mellan olika delar i staden men det råder ej ett kraftigt platsunderskott i västerort, som rapporten beskriver. I rapporten framhålls behovet av att en översyn av tillämpningen av stadens riktlinjer för handläggning av bistånd genomförs. Förvaltningen anser att det är av största vikt att behovsbedömningen är likvärdig och rättssäker i staden och att individuella bedömningar görs. Det finns också skillnader mellan stadsdelarsnämnderna när det gäller andelen bifall och avslag till vård- och omsorgsboende. Det kan finnas olika orsaker till detta och under året kommer förvaltningen att se över vad skillnaderna kan bero på.

Rapporten lyfter bland annat upp äldre med missbruksproblematik som en grupp som är särskilt beroende av det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-program) syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att tydliggöra de äldres behov i ANDT-programmet.

Förvaltningen håller med äldreombudsmannen om att det är viktigt att utbilda medarbetarna om HIV och om äldre personer som har HIV. På undersköterskeutbildningen får kursdeltagarna information av Posithiva Gruppen och deras film om HIV och åldrande finns upplagt på stadens samarbetsyta för utbildning. Posithiva Gruppen har tagit fram ett studie- och arbetsmaterial om filmen som

förvaltningen under 2018 kommer att hjälpa till att sprida till
stadsdelsförvaltningarna.

Bilagor

1. Remissbrev
2. Äldreombudsmannens rapport, dnr 152-1814-2017